

INTELIGENCJA JAKO WSPÓŁPRACA

W kierunku zrównoważonej przyszłości

Zuzanna Montwił, Dobrochna Lata

Fragment dokumentacji złożonej do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 19 Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2025 r.

CONCEPT

"Nature does not need humans, it is humans who need nature to survive."

Stanisław Lem

In the face of global climate crises and environmental degradation, we're asking ourselves: how should we live and act to help heal our planet? This year's theme at the Venice Biennale touches the human condition in a profound way, reminding us that architecture is not just about structures, but also about how we perceive and engage with the world. To address the challenges of our time, we must bridge the gaps between different disciplines. We are the creators of an intelligent future, and architecture, as the thread connecting all our actions, holds the potential to help heal the planet. But how do we achieve this? The answer lies in **COLLABORATION**. It is the key to progress. A fitting example comes from the fall of communism in Poland, particularly the significance of the Round Table, a powerful symbol of dialogue and cooperation. Just as collective action led to meaningful change in 1989, today only through global cooperation and an interdisciplinary approach can we effectively confront the challenges we face.

Our exhibition is divided into three main sections to highlight the importance of **COLLABORATION** between different forms of intelligence. The central focus will be on collective intelligence, embodied in a space designed for dialogue and cooperation, where interactive discussions will allow every visitor to participate by taking a seat at the centrally placed round table. Two additional rooms will focus on **COLLABORATION** with artists and researchers who are pushing boundaries in two key areas:

- Natural intelligence — exploring how nature, with its adaptive processes, biological cycles, and ecological systems, can inspire innovative and sustainable architectural solutions.

- Artificial intelligence — examining how advanced technologies, like AI and data, can support architecture in creating more efficient, environmentally-friendly solutions.

As curators, we aim to present large-scale solutions to these pressing issues, all while keeping in mind human perception and how we can engage and remember our experiences. To achieve this, we are creating a deeply immersive exhibition experience—both mentally and physically. Special attention will be given to the use of light and materials, drawing inspiration from artist such as James Turrell and architect Tadao Ando, masters of creating spaces that encourage introspection and sensory engagement. Their work allows viewers to lose themselves in interactive, sensory-rich environments, which aligns perfectly with our vision of creating a lasting impact through the exhibition.

We see architecture as a tool for adaptation and integration. For architecture to truly drive sustainable development and responsibility for our planet, intelligent solutions must be built on **COLLABORATION**—between science, nature, technology, and humanity.

KONCEPCJA

"Natura nie potrzebuje człowieka, to człowiek potrzebuje natury, by przetrwać."

Stanisław Lem

W obliczu globalnych kryzysów klimatycznych oraz degradacji środowiska naturalnego zadajemy sobie pytanie, jak powinniśmy funkcjonować i żyć, aby uzdrowić naszą planetę. Tegoroczny temat Biennale dotyka kwestii ludzkości w niezwykle przenikliwy sposób, uzmysławiając, że architektura to nie tylko budynek, ale także sposób patrzenia na świat. Zastanawiając się, jak najlepiej odpowiedzieć na pytania dotyczące współczesnej sytuacji, musimy stworzyć most między wszystkimi dyscyplinami. To my tworzymy inteligentną rzeczywistość, a poprzez architekturę jako główne spoiwo wszelkich działań możemy uzdrowić naszą planetę. Co musimy zrobić, aby to osiągnąć? Musimy **WSPÓŁPRACOWAĆ**. Jest to kluczowy element, bez którego świat nie posunąłby się naprzód. Historia upadku komunizmu w Polsce, a zwłaszcza znaczenie Okrągłego Stołu, który stał się symbolem dialogu i porozumienia, doskonale ilustruje tę myśl. Pokazuje, że tak jak w 1989 roku wspólne działanie doprowadziło do istotnych zmian, tak dziś jedynie dzięki globalnej współpracy i interdyscyplinarnemu podejściu możemy skutecznie stawić czoła wyzwaniom współczesnego świata.

Za pomocą podziału wystawy na trzy główne części chcemy unaocznić, jak ważna jest **WSPÓŁPRACA** różnych rodzajów inteligencji. Centralne miejsce zajmie inteligencja zbiorowa (collective intelligence). W tym centralnym pomieszczeniu, zaprojektowanym jako przestrzeń dialogu i współpracy, odbędą się interaktywne dyskusje, w których każdy odwiedzający będzie mógł wziąć udział, zasiadając przy centralnie ustawionym okrągłym stole. Kolejne dwa pomieszczenia zostaną dedykowane **WSPÓŁPRACY** z artystami i badaczami, którzy eksplorują granice:

- Inteligencji naturalnej — poprzez naukę czerpiemy z natury, jej procesów adaptacyjnych, cykli biologicznych oraz systemów ekologicznych, które mogą stanowić inspirację dla nowych, zrównoważonych rozwiązań architektonicznych.

- Inteligencji sztucznej — badamy, jak zaawansowane technologie, takie jak sztuczna inteligencja i dane, mogą wspierać architekturę w tworzeniu bardziej efektywnych i ekologicznych rozwiązań zgodnych z środowiskiem.

Jako kuratorzy wystawy pragniemy unaocznić i przedstawić rozwiązania problemu na szeroką skalę, jednocześnie pamiętając o ludzkiej percepcji i o tym, jak możemy wykorzystać nasze doświadczenia — poprzez ich zapamiętanie. Dlatego tłem i sceną naszej koncepcji jest wyjątkowe zanurzenie w wystawie, zarówno psychiczne, jak i fizyczne. Chcemy szczególnie skupić się na pracy ze światłem i materiałami, czerpiąc inspirację z twórczości takich artystów jak James Turrell, czy Tadao Ando, mistrz „ciszy i przestrzeni”. Ich prace umożliwiają widzom głębokie zanurzenie się w zmysłowych, interaktywnych przestrzeniach, co idealnie wpisuje się w nasze założenia zapamiętania przekazu i treści wystawy.

Traktujemy architekturę jako narzędzie adaptacji i integracji. Wierzymy, że inteligentne rozwiązania muszą opierać się na **WSPÓŁPRACY** — między nauką, naturą, technologią i człowiekiem — aby architektura stała się siłą napędową zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności za naszą planetę.